

bene til Lagtinget, Foroya Fiskimannafelag og Foroya skipara- og navigatorfelag, saafremt de blev fritaget for alle eventuelle Tab ved Driften, og de ved nedennævnte Ordning føler sig beroliget med Hensyn til den nødvendige Appel til Kaptajn og Mandskab om Indførelse af Besparelse i Driftsudgifterne. I Tilfælde af Overskud, d. v. s. saa fremt de Skibene ifølge Kontrakten tilfaldende Andel udgør mere end Dækning af Udgifterne i Form af Udrustning, Kaptainens, Kokkens og Motorpasserens Procenter, tilfalder Overskudet Rederne eller Skibsejere.

Saafremt Rederne er villige til at overlade Skibene til Lagtinget, Foroya Fiskimannafelag og Foroya skipara- og navigatorfelag til foranstaaende Betingelser, er nærværende Mindretal af den Formening, at man lader Skibene gaa ud med den nuværende Kontrakt uændret, dog saaledes, at giver Skibet Underskud, skal det dækkes af Lagtinget med 66²/₃ Skipperen 9¹/₃ Foroya Fiskimannafelag, Foroya skipara- og navigatorfelag med henholdsvis 15 og 10¹/₃. Alle Parter er saaledes gjort interesset i, at Udgifterne nedsættes, Lagtinget og Skipperen direkte, Fiskere og Mandskabet indirekte gennem deres Organisation.

Paatager Lagtinget og Fiskere sig Opgaven med Hensyn til at udrede Skibene, opstaa ganske naturligt Spørgsmaalet: Hvordan skal Familierne klare sig, mens Forsorgerne er paa Fiskeri? Hidtil har det i de fleste Tilfælde været saaledes, at de har, paa forvæntet Fangst, faaet Kredit hos Rederne eller Købmændene.

Naar nu Rederne overlader Skibene til andre at drive, bliver det vist vanskeligt for dem at give Kredit som hidtil. De nye Redere ma derfor tage sig af dette Spørgsmaal saaledes, at hver Familieforsorger, som er ombord i de af Lagtinget og Foreningerne udredede Skibe, erholder et passende Kvantum Nødvendighedsvarer, som Familierne kan faa tilsendt til billigste Pris. Disse Varer dækkes selvfølgelig, lige straks Fangsten er solgt.

Til Iværksættelse af foran skitserede Plan har Lagtinget for Tiden ikke de nødvendige Midler. Lagtingets Opgave i Forbindelse med denne Plan bliver derfor først og fremmest at fremskaffe Midlerne, eller ihvertfald at skabe en Basis for Erhvervelsen af disse.

Som allerede nævnt, har Staten bevilget 350.000 Kr. til Fiskeflaadens Udrustning. Disse Penge disponerer Amtmanden over.

I Tilfælde af at Lagtinget og de nævnte Organisationer paatager sig Udredningen, er underlegende Mindretal af den Formening, at det maa være gennemførligt at faa bevæget Staten til at overlade de 350.000 Kr. til Lagtingets Disposition.

Saafremt vi kan faa de i Finansplanen af Lagtinget ved-

tagne Toldforslag gennemført i den danske Rigsdag, maa vi kunne regne med at have en tilstrækkelig Garanti for Indtægter til Forrentning og Afdrag af et Laan paa 400.000 Kr.

Andrager vi om en Forhøjelse af Toldsatserne, som vi nu har paa Spiritus, Tobak m. m., samtidig som vi andrager om Ophevelse af Bestemmelsen om, at en Del af denne Toldindtægt skal benyttes til ekstraordinær Afskrivning af Gæld, kan vi utvivlsomt med denne regne med en Merindtægt, hvorpaa vi kan rejse et Laan paa 200.000 Kroner.

Saafremt Lagtinget sikrer sig disse Indtægter, maa man ogsaa kunne regne med, at Foroya Fiskimannafelag ikke kan nære nogen Betenkelighed ved at laane Lagtinget Foreningens Midler, der siges at være over 40.000 Kr.

Vi har saaledes tilsammen 950.000 Kr., et Beløb, der utvivlsomt vil gaa med til Udrustningen, samt Levnedsmidler til de Fiskeres Familier, der ikke kan erholde Kredit hos de hjemlige Købmænd eller selv forskafe sig Varerne.

Ifølge hele den finansielle Udvikling paa Færøerne i den sidste Tid, staa det utvivlsomt klart for alle tænkende Færingere, at det er af største Vigtighed, at der bliver oprettet en ny Bank paa Færøerne.

»Sjóvinnubankans stovnaðarnevnd« har et Andragende hos Lagtinget om, at Lagtinget tegner 60.000 Kr. som Aktier i den nye Bank, saaledes at 30.000 Kr. betales ved Tegningen. »Stovnaðarnevndin« oplyser, at saafremt Lagtinget tegner disse Aktier, kan Banken stiftes og og begynde sin Virksomhed. Da man har begrundet Formodning om, at Lagtinget ved at tegne disse Aktier kan opnaa at faa den i sidste Lagtingssamling indgaede Garantiforpligtelse paa indtil 500.000 Kr. hævet, og at Lagtinget kan opnaa et Laan i den nye Bank paa et Beløb, der i hvert Fald er større end de indbetalte 30.000 Kr., foreslaar undertegnede Mindretal, at man imødekommer Andragendet fra »Sjóvinnubankans stovnaðarnevnd«.

Forslag:

- 1) Lagtingets Krisesubvalg bemyndiges til, sammen med Foroya Fiskimannafelag og Foroya skipara- og navigatorfelag, at leje de Skibe, som Rederne ikke ved egne Midler er i Stand til at udrede. De med Rederne og nævnte Organisationer nødvendige Kontrakter oprettes i Henhold til foransaaende Betenkning.
- 2) Lagtingets Krisesubvalg bemyndiges til, sammen med Repræsentanter hver af de under Punkt 1 nævnte Organisationer, at forestaa det nødvendige Indkøb og Udredning af de lejede Skibe, samt Salget og Tilvirkningen af disses Fangst, ligesom Krisesubvalget bemyndiges

til at antage en forretningskyndig Mand som Forretningsleder, samt uddele de

allernødvendigste Levnedsmidler til Familierne hos de nævnte Skibes Mandskab.

Man kan sige, hvad man vil, — men noget maa der gøres!

Færingerne og Erhvervskrisen.

Af Kaptajnlojtnant K. Dahl.

Sjældent er vel den færøske Befolkning gaaet til Valg under saa vanskelige Forhold, som denne Gang. Overraskende Resultater ved Lagtingsvalgene kan da utvivlsomt ogsaa, paa en vis Maade, tages med Ro herne, men ogsaa kun paa en vis Maade, thi, de vil i alle Tilfælde bringe os Bud om, at den færøske Befolkning i Ojeblikket føler, at den staaer med Byggen mod den nuværende erhvervspolitiske Situationens nøgne Mur.

Det maa jo erindres, at faa Samfund erhvervspolitisk set udgør et saa simpelt og enstønt Instrument, som det færøske, der jo bogstavelig talt kun har en Streng — Fiskeriet — at spille paa.

Muligheden for Udnyttelse af Fiskerigdommene under Grønland kom som en kærkommen Gave til Færøerne, og den heraf flydende Rigdomsforøgelse blev omgaaende anbragt i Kutterflaaden, Landets vigtigste ErhvervsInstrument, der saa sandelig ogsaa kunde trænge baade til Modernisering og Fornyelse.

De Kapitaler, der blev anbragt, og de Laan, der blev fremskaffet for, at man fra Færingernes Side kunde staa bedre rustet til at udnytte disse nye, rige Muligheder, har dog desværre ikke baaret Frugt som ventet, ikke fordi selve Produktionsmulighederne, som fremkaldte dem, har svigtet, men fordi selve Afsetningen, Udviklingen paa de europæiske Markeder, er kommet ind i en ren Katastrofe-Situation.

Hvad man oprindeligt, med god Grund, maatte regne for en Støtte for Erhvervet, er herigennem blevet omskaabt til en Belastning, en forøget Gældsbyrde eller bundet dog Kapital, der for de allerfleste tynger saa haardt, at det vil knibe dem ganske overordentligt at slæbe sig frelst igennem.

Man anslaar ikke det færøske Samfunds Tab meget forkert, naar det for sidste Aars Vedkommende sættes til ca. 10 Millioner Kroner, og man vil — naar man samtidig hører, at den færøske Fiskers normalt meget beskedne Aarsindtægt er gaaet ned med 25 Procent ca. til 600 Kroner — forstaa, at der er Tale om en reel Nødsituation.

Man kan vel blive nødt til i et saadant Tilfælde at yde en særlig Krisehjælp, og vil vel blive det, men man maa samtidig gøre sig klart, at der her vil blive Tale om en permanent »Krise« fordi selve Erhvervets Anlag ikke længere er i Overensstemmelse med Nutidens Behov og uafviselige Krav.

Forholdene i Europa er — ikke mindst paa Færøernes specielle Markeder — undergaaet betydelige Forandringer, hvor Forhold af erhvervspolitisk, økonomisk, politisk og ikke mindst religiøs Natur har gjort sig gældende i en saadan Grad, at Benene er slaaet bort under Øernes Hovedproduktion, Fremstilling af Salt- og Klipfisk.

Det primitive i færøsk Fiskeri,

Fangsten med Haandsnøre af den enkelte Fisk, var for saa vidt — saa længe Markederne stod til Disposition — en Styrke for dette Erhverv, den fine Færø-Fisk var en efterspurgt Kvalitetsvare, men nu, da alt gaar imod, hævner denne Tingenes Tilstand sig paa det blodigste.

Primitiviteten i Organisation og Fangstmetoder er kommet til kort over for vor Tids hastigt ilende Udvikling. Paa Grund af sin Primitivitet, sin Ensretthed og sine manglende Ressourcer har Færøernes Erhvervsliv faaet et Slag, som det ikke havde nogen Mulighed for at afværge eller afbøje, saaledes, som et mere moderne præget Erhverv dog i nogen Grad vilde have evnet det.

Takket være dette Forhold er det, uanset Ojeblikkets Udvikling, nødt til at køre videre ad sin Rute, saa at sige uanset hvad der her maatte være det. Om Udvikling gennem Tiderne inden for dette Erhverv kan der, bortset fra Overgangen til kunstig Tørring og Anvendelsen af Motordrift, knapt tales. Færøsk Fiskeri er i Ojeblikket klemt op i en Krog, hvorfra man skal være godt langsynet for at opdage nogen Udvej.

Livet skal jo imidlertid leves, selv om Jorden under En er glødende, og Færingerne staaer nu umiddelbart over for en ny Sæson.

Spørgsmaalet er da: Skal Kutterflaaden ud eller skal den blive liggende uvirksom hjemme?

Stikker Flaaden i Søen, maa man forvente lignende Forhold, som i Aar, om Verdensproduktionen da ikke fuldkomment svigter — og det er der ingen paavsigelig Grund til at vente — og holdes den hjemme, betyder det til Gengæld uundgåeligt, Nød i alle færøske Hjem.

Uden Tvivl venter man fra færøsk Side, at Staten vil træde hjælpende til, saaledes at Flaaden kan komme ud, og det er vel ogsaa det bedste tænkelige i Ojeblikket, men en konstant Fortsættelse af denne Vej maa betragtes som en Umulighed.

Situationen er med andre Ord lidet opmuntrende, om end vel ikke værre, end da jeg for en Maanedes Tid siden gjorde Øernes Erhvervsliv til Genstand for nogle Betragtninger. Imidlertid er der senere indtruffet Begivenheder, der gør det berettiget og nødvendigt at tage Tingene op til nærmere Betragtning. Den danske Rigsdags og Offentlighedens Holdning ved Andelselskabet »Ísvirkie« Sammenbrud for nylig viste, at fornyet Orientering og fornyede Overvejelser med Hensyn til Færøernes Erhvervsliv er stærkt paakrævet, og i en følgende Artikel skal jeg søge at fremhæve, hvad der i alt Fald forekommer mig af Værdi. Thi jeg maa fastholde, hvad jeg skrev for en Maanedesiden: »Ísvirkie« er den eneste Nyskabelse inden for færøsk Erhvervsliv.

(»Berlingske Tidende«).

Javnaðarstevnan.

I »Tingakrossin« nr. 7 fyri hin 3. februar í ár skivar blaðstjórin grein við omanfyri standandi yvirskrift.

Tann fyrra heftin av hesi grein hevur ikki beinleiðis orindi til javnaðarflokkin sum heild; men einans til hr. M. S. Vöstein, og skal eg tí ikki nerta við tann partin av greinini.

Hin seinra heftin av greinini háar javnaðarflokkin og ætlar at prógva, at hesin flokkur er 1) óneyðugur her í Føroyum, 2) ikki kann roknast fyri at vera nakar socialistflokkur, 3) er býttur í tveir partar, ein føroyskur javnaðarflokkur og ein dansk-føroyskur flokkur. Henda seinasta nevnr »Krossurin« »teirir donsku sambands-socialistarnir.«

Tey seinastu orð »Krossin« haldi eg vera verð at endurrita, tí tey prógva, hví »Tingakrossur« hyggur so skeivt til tann føroyska javnaðarflokkin. Hetta komi eg aftur til seinri.

»Krossurin« skivar soleiðis: »Henda splittuskeið millum sjálfstýringshansandi Føroyingar er harmulig, so víst sum fyrsta endamáli má vera at fáa gjeiðu á okkara stoðu innanríkis, áðrenn vit fyri álvara kunnu koma til verkar her heima. Tað er hetta, vit hava átalad, og sjálvsagt ikki »javnaðarstevnun«, sum eingin steyna er.«

Áðrenn eg fari at greiða »Krossinum« frá hansara syrgjiliga missfatan í hesum føri, skal eg peika á, at ein innSENDARI, sum »Krossurin« sigur, er »ein konur maður í tolum«, skivar í sama nr. av »Krossinum« grein, ið nevnt »Framgongd og afturgongd«. Hesin innSENDARI telur sjálfstýrisflokkinn allar tær atkvøður, sum fullu á aðrar listar enn sambandslistarnar.

Um hetta misstak innSENDARANS vil eg við tað sama siga, at eg veit, at nógvir av teim veljarum, sum góvu Peter Strøm í Vági teirra atkvøðu, ongantíð hava verið sjálfstýrissinnaðir, og at teir á ongan hátt hava kunnað hugsað sær til at velja sjálfstýrismenn. Um aðrir javnaðarveljarar í Føroyum kann eg einki siga; men óivað eru somu víðurskifti ymsa aðrastaðni í Føroyum eisini. »Tingakrossur« kann tí lata vera at gremja seg um, at vit javnaðarmenn hava splittað sjálfstýrisflokkin.

Annars er tað at siga, at javnaðarmenn ikki hava noktað fyri at vilja fáa »gjeiðu á okkara stoðu innanríkis«, sum »Krossurin« sigur at vera so harðliga neyðurluvligt. Tá ríkisstýrið framsetur eitt tingarundarlag, so sum tað hendi í fjór, so kann ríkisstýrið altíð rokna við forstálsi innanfyri tann føroyska javnaðarflokkin; men tann føroyski javnaðarflokkurin krevjir ikki tingingar við ríkisstýrið, uttan so er, at tað er neyðugt, og at okkum tykir, at slíkar tingingar eru til frama fyri Føroyingar.